

ZAKON O VISOKOM OBRAZOVANJU

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se osnove visokog obrazovanja, uslovi obavljanja djelatnosti, vrste studijskih programa, načela organizacije ustanova koje obavljaju ovu djelatnost, prava i obaveze akademskog osoblja i studenata, obezbjeđivanje kvaliteta, finansiranje visokog obrazovanja, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja.

Ciljevi visokog obrazovanja

Član 2

Ciljevi visokog obrazovanja su:

- 1) sticanje, unapređivanje i razvijanje znanja, naučno-istraživačke djelatnosti, umjetnosti i kulture;
- 2) prenošenje opštih, naučnih i profesionalnih znanja i vještina putem nastave i istraživanja;
- 3) razvoj istraživački orijentisanog visokog obrazovanja;
- 4) obezbjeđivanje mogućnosti za sticanje visokog obrazovanja tokom cijelog života;
- 5) uspostavljanje i razvijanje saradnje u oblasti nastave, istraživanja, umjetnosti i kulture;
- 6) obezbjeđivanje uslova za nesmetan pristup visokom obrazovanju.

Javni interes

Član 3

Visoko obrazovanje je djelatnost od javnog interesa.

Autonomija ustanova

Član 4

Ustanova visokog obrazovanja je autonomna u obavljanju svoje djelatnosti, u skladu sa ovim zakonom.

Dostupnost visokog obrazovanja

Član 5

Visoko obrazovanje dostupno je svim licima i ne može biti neposredno ili posredno ograničeno po osnovu: pola, rase, bračnog stanja, boje, jezika, vjere, političkog ili drugog ubjeđenja, nacionalnog, etničkog ili drugog porijekla, imovinskog stanja, invalidnosti ili drugom sličnom osnovu, položaju ili okolnosti, u skladu sa posebnim zakonom.

Obezbjeđivanje i unapređivanje kvaliteta

Član 6

Obezbjeđivanje i unapređivanje kvaliteta visokog obrazovanja ostvaruje se kroz akreditaciju, samoevaluaciju i reakreditaciju.

Nadzor

Član 7

Nadzor nad sprovođenjem odredbi ovog zakona vrši organ državne uprave nadležan za poslove prosvjete (u daljem tekstu: Ministarstvo), u skladu sa zakonom.

Inspekcijski nadzor nad radom ustanova visokog obrazovanja vrši nadležna prosvjetna inspekcija.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 8

Svi izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

Član 9

Značenje izraza

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **Evropski prostor visokog obrazovanja** obuhvata ustanove visokog obrazovanja zemalja potpisnica Zajedničke deklaracije evropskih ministara visokog obrazovanja u Bolonji (1999);
- 2) **ECTS** je evropski sistem transfera kredita;
- 3) **jedan ECTS kredit** odnosi se na 30 sati rada studenata potrebnih za jednu ili više sljedećih aktivnosti: kontakt nastavu, učenje, praktični rad, pripremu i odbranu samostalnih radova, polaganja kolokvijuma i ispita;
- 4) **studijski program** je osnovna jedinica za klasifikaciju visokog obrazovanja sa definisanom strukturom i brojem ECTS kredita koja pojedincu obezbjeđuje ishode učenja potrebne za sticanje znanja, vještina i kompetencija za područje rada iz nivoa visokog obrazovanja definisanih u nacionalnom okviru kvalifikacija i izdavanje diplome;
- 5) **javno važeći studijski program** je akreditovani studijski program;
- 6) **dopuna diplome (Supplement)** je javna isprava koja se prilaže uz određenu diplomu ustanove visokog obrazovanja radi detaljnijeg uvida u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja i postignute rezultate tokom studija lica kome je diploma izdata, a koja je zasnovana na osnovnom modelu utvrđenom za jedinstveni Evropski prostor visokog obrazovanja;
- 7) **cjeloživotno učenje** je sveukupna aktivnost učenja tokom života sa ciljem unapređivanja znanja, vještina i kompetencija u vezi sa ličnom, građanskom, društvenom perspektivom i/ili perspektivom zaposlenja. Obuhvata učenje u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti) i u svim oblicima u kojima se ostvaruje (formalno, neformalno i informalno);

- 8) **program cjeloživotnog učenja** je dio studijskog programa, odnosno modul, sa definisanom strukturom koja obezbjeđuje ishode učenja za sticanje kompetencija i izdavanje sertifikata za obavljanje povezanih zadataka u područjima rada iz djelatnosti visokog obrazovanja definisanih u nacionalnom okviru kvalifikacija;
- 9) **afirmativna akcija** podrazumijeva uvođenje posebnih mjera koje su usmjerene na stvaranje uslova za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštite prava lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju u obrazovanju;
- 10) **lice odnosno student sa invaliditetom** je lice koje ima dugoročno fizičko, mentalno, intelektualno, senzorno ili kombinovano oštećenje koja sa različitim barijerama u visokom obrazovanju mogu otežati njihovo puno i efektivno učešće na osnovu jednakosti sa drugima.

II SAVJET ZA VISOKO OBRAZOVANJE

Nadležnost Savjeta za visoko obrazovanje

Član 10

Poslove unapređivanja i razvoja visokog obrazovanja obavlja Savjet za visoko obrazovanje (u daljem tekstu: Savjet).

U obavljanju poslova iz stava 1 ovog člana, Savjet:

- 1) analizira stanje i dostignuća u visokom obrazovanju i daje stručne prijedloge Ministarstvu i Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada);
- 2) daje mišljenje na prijedlog strategije razvoja visokog obrazovanja;
- 3) propisuje uslove i kriterijume za izbor u akademska zvanja;
- 4) daje mišljenje o visini sredstava za finansiranje javnih ustanova visokog obrazovanja i studenata na tim ustanovama za svaku studijsku godinu;
- 5) daje mišljenje o broju studenata i visini sredstava za finansiranje studenata na studijskim programima od javnog interesa na privatnim ustanovama visokog obrazovanja za svaku studijsku godinu;
- 6) sprovodi postupak akreditacije studijskog programa i izdaje sertifikat o akreditaciji studijskog programa;
- 7) izdaje sertifikat o reakreditaciji ustanove visokog obrazovanja na osnovu izvještaja o reakreditaciji;
- 8) predlaže mjere za unapređivanje kvaliteta visokog obrazovanja na osnovu preporuka iz izvještaja o reakreditaciji ustanova visokog obrazovanja i dostavlja ih Ministarstvu i Vladi;
- 9) sarađuje sa ustanovama visokog obrazovanja u obezbjeđivanju i unapređivanju kvaliteta;
- 10) rangira ustanove visokog obrazovanja po metodologiji rangiranja ustanova u Evropskom prostoru visokog obrazovanja;
- 11) vrši i druge poslove propisane zakonom.

Sastav i imenovanje Savjeta

Član 11

Savjet imenuje i razrješava Vlada.

Savjet ima 13 članova koji se imenuju na period od četiri godine.

Članovi Savjeta se imenuju iz reda istaknutih stručnjaka iz oblasti visokog obrazovanja, nauke, umjetnosti, reda studenata i oblasti privrede, društvenih djelatnosti i drugih relevantnih oblasti.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, predstavnik iz reda studenata imenuje se na period od dvije godine.

Člana Savjeta iz reda studenata predlažu studentski parlamenti ustanova visokog obrazovanja.

Rad Savjeta

Član 12

Rad Savjeta je javan.

Savjet za pojedine oblasti svog djelovanja može obrazovati radna tijela, komisije i nezavisne ekspertske grupe.

U radna tijela, komisije i nezavisne ekspertske grupe iz stava 2 ovog člana mogu se imenovati strani eksperti sa liste eksperata, koju utvrđuje Ministarstvo.

Savjet svoje zaključke, preporuke, mišljenja i izvještaje tijela iz stava 2 ovog člana objavljuje na web stranici Savjeta.

Član Savjeta ne može biti član komisije za akreditaciju.

Sredstva za rad Savjeta obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe Savjeta obavlja Ministarstvo.

Organizaciju i način rada Savjet uređuje poslovnikom o radu.

III USTANOVE VISOKOG OBRAZOVANJA

Ostvarivanje visokog obrazovanja

Član 13

Visoko obrazovanje ostvaruju ustanove visokog obrazovanja (u daljem tekstu: ustanove) koje su licencirane, u skladu sa ovim zakonom.

Vrste ustanova

Član 14

Ustanove su: univerzitet, fakultet, umjetnička akademija i visoka škola.

Ustanova iz stava 1 ovog člana osniva se kao javna ili privatna ustanova.

Ustanova stiče svojstvo pravnog lica upisom u Centralni registar privrednih subjekata, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Naziv ustanove

Član 15

Naziv ustanove određuje osnivač, u skladu sa ovim zakonom.

Sloboda ustanove

Član 16

Ustanova je autonomna u oblasti nastave, istraživanja i umjetničkog rada, u okviru svoje licence, u skladu sa ovim zakonom.

Naučno-istraživački rad ustanove uređuje se posebnim zakonom.

Prava ustanove

Član 17

Ustanova ima pravo da:

- 1) utvrđuje studijske programe koji će se izvoditi i predmete koji će se izučavati;
- 2) samostalno razvija i realizuje studijske programe;
- 3) određuje metode nastave i provjere znanja studenata;
- 4) bira organe upravljanja i rukovođenja, utvrđuje njihov sastav, djelokrug rada i mandat;
- 5) uređuje unutrašnju organizaciju, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove;
- 6) bira akademsko osoblje;
- 7) zaključuje ugovore sa drugim ustanovama u Crnoj Gori i institucijama na međunarodnom nivou;
- 8) dodjeljuje počasne titule, u skladu sa svojim opštim aktom;
- 9) ostvaruje imovinska prava i raspolaze sredstvima, u skladu sa zakonom; i
- 10) ima druga prava u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Nepovredivost prostora

Član 18

Prostor ustanove je nepovrediv, osim u slučaju sprečavanja nastupajućeg krivičnog djela, krivičnog djela koje je u toku, u slučaju prirodne nepogode, druge nesreće ili u drugim slučajevima predviđenim zakonom, uz odobrenje organa rukovođenja ustanove.

Akaderske slobode i zaštita

Član 19

Ustanova je obavezna da garantuje akademskom osoblju slobodu misli, ideja, provjere stečenih znanja, odnosno da obezbijedi slobodu organizovanja i udruživanja i zaštitu akademskog osoblja od diskriminacije po bilo kom osnovu, u skladu sa posebnim zakonom.

Sloboda istraživanja

Član 20

Akademsko osoblje ustanove ima slobodu da objavljuje rezultate svojih istraživanja, u skladu sa posebnim zakonom i aktima ustanove.

Osnivanje ustanove

Član 21

Javnu ustanovu osniva država.

Privatnu ustanovu može da osnuje domaće i strano pravno ili fizičko lice.

Uslovi za osnivanje i obavljanje djelatnosti

Član 22

Ustanova se može osnovati i obavljati djelatnost, ako ima:

- 1) sertifikat o akreditaciji studijskog programa;
- 2) obezbijeđen odgovarajući prostor u vlasništvu ili po osnovu zakupa (učionice, laboratorije, biblioteku, prostorije za vannastavne aktivnosti studenata), nastavna sredstva, opremu i druga sredstva neophodna za obavljanje djelatnosti;
- 3) obezbijeđene uslove i nesmetan pristup za lica sa invaliditetom;
- 4) obezbijeđeno akademsko osoblje za izvođenje nastave za sve studijske predmete za svaku godinu studija, od kojih najmanje sa jednom trećinom ima zaključen ugovor o radu;
- 5) obezbijeđenu jednu polovinu saradnika od ukupnog broja saradnika potrebnih za izvođenje nastave iz svakog studijskog predmeta na svakoj studijskoj godini, sa kojima ima zaključen ugovor o radu;
- 6) obezbijeđena finansijska sredstva za osnivanje i obavljanje djelatnosti; i
- 7) obezbijeđene higijensko-tehničke uslove, u skladu sa posebnim propisima.

Bliže uslove iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izuzetno od stava 1 tačka 4 ovog člana smatra se da ustanova ima obezbijeđeno akademsko osoblje iz oblasti medicinskih nauka za kliničke predmete, koje je u radnom odnosu u zdravstvenoj ustanovi kao nastavnoj bazi ustanove.

Sadržaj akta o osnivanju

Član 23

Akt o osnivanju ustanove sadrži, naročito:

- 1) naziv, odnosno ime i sjedište, odnosno prebivalište osnivača;
- 2) naziv i sjedište ustanove;
- 3) djelatnost ustanove;
- 4) sredstva za osnivanje i obavljanje djelatnosti i način njihovog obezbjeđivanja;
- 5) privremeni organi rukovođenja i upravljanja;
- 6) rok za donošenje statuta; i
- 7) druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti ustanove.

Donošenje akta

Član 24

Akt o osnivanju i ukidanju javne ustanove donosi Vlada.

Akt o osnivanju i ukidanju privatne ustanove donosi osnivač.

Javno-privatno partnerstvo

Član 25

Ustanova se može osnovati po modelu javno-privatnog partnerstva, u skladu sa posebnim zakonom.

Aktom o osnivanju ustanove iz stava 1 ovog člana uređuje se način upravljanja i rukovođenja ustanovom.

Finansijska garancija

Član 26

Osnivač javne ustanove je dužan da, pored dokaza o ispunjenosti uslova iz člana 22 ovog zakona, podnese i dokaz od organa državne uprave nadležnog za poslove finansija da su obezbijedena finansijska sredstva u visini potrebnih sredstava za realizaciju studijskog programa.

Osnivač privatne ustanove je dužan da, pored dokaza o ispunjenosti uslova iz člana 22 ovog zakona, podnese i dokaz o uplaćenom osnivačkom ulogu oročenom na period trajanja studijskog programa na račun poslovne banke ili garanciju poslovne banke da su obezbijedena finansijska sredstva u visini potrebnih sredstava za period trajanja studijskog programa za koji se traži licenca za obavljanje djelatnosti.

Potrebna sredstva za realizaciju studijskog programa iz st. 1 i 2 ovog člana, obračunavaju se na osnovu cijene koštanja obrazovanja studenta za određeni studijski program i broja studenata za koji se traži licenca.

Prije isteka roka važenja dokaza o uplaćenom osnivačkom ulogu, odnosno isteka roka važenja finansijske garancije iz stava 2 ovog člana, ustanova je dužna da dostavi novi dokaz o obezbijedenim finansijskim sredstvima za obavljanje djelatnosti ustanove.

Osnivački ulog ili garancija poslovne banke iz stava 2 ovog člana, aktiviraće se u slučaju da osnivač donese odluku o ukidanju ili prestanku rada ustanove, odnosno studijskog programa prije završetka obrazovanja studenata po studijskom programu, na zahtjev organa državne uprave nadležnog za poslove finansija.

Sredstva iz st. 1, 2 i 4 ovog člana mogu se koristiti samo za završetak obrazovanja studenata.

Obavljanje djelatnosti van sjedišta

Član 27

Ustanova može obavljati djelatnost van svog sjedišta.

Odluku o obavljanju djelatnosti van sjedišta javne ustanove donosi Vlada na prijedlog organa upravljanja ustanove.

Odluku o obavljanju djelatnosti van sjedišta privatne ustanove donosi osnivač.

Akreditacija studijskog programa

Član 28

Ustanova je dužna da Savjetu, najmanje šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva za licenciranje, podnese zahtjev za akreditaciju studijskog programa.

U postupku akreditacije studijskog programa vrši se ocjena kvaliteta studijskog programa i njegove usklađenosti sa profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i uporedivosti sa istim ili sličnim programima u inostranstvu.

Akreditacija studijskog programa se izdaje na vremenski period od najduže tri godine.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, akreditacija za studijske programe koji traju duže od tri godine, se izdaje na period koliko traje taj studijski program.

Postupak akreditacije studijskih programa, sadržaj i oblik sertifikata o akreditaciji propisuje Ministarstvo, na prijedlog Savjeta.

Licenciranje

Član 29

Ustanova je dužna da Ministarstvu podnese zahtjev za licenciranje, najmanje šest mjeseci prije početka obavljanja djelatnosti.

Uz zahtjev za licenciranje ustanove osnivač podnosi akt o osnivanju i dokaze o ispunjenosti uslova iz člana 22 ovog zakona.

Zahtjev za licenciranje podnosi ustanova i nakon završenog postupka reakreditacije, kada vrši statusne promjene, mijenja sjedište, odnosno objekat, obavlja djelatnost van sjedišta ili uvodi nove studijske programe.

Početak obavljanja djelatnosti

Član 30

Ustanova može obavljati djelatnost i vršiti upis studenata kad Ministarstvo utvrdi da ustanova ispunjava uslove propisane ovim zakonom i donese rješenje o licenciranju.

Licencom se utvrđuje vrsta ustanove, akreditovani studijski programi, maksimalni broj studenata koji se mogu upisati na pojedine studijske programe, nivoi obrazovanja i diplome koje se stiču na ustanovi.

Rješenje o licenciranju, iz stava 1 ovog člana, donosi Ministarstvo i objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“.

Rješenje iz stava 3 ovog člana je konačno u upravnom postupku.

Registar

Član 31

Ustanova nakon dobijanja rješenja o licenciranju upisuje se u Registar ustanova visokog obrazovanja koje vodi Ministarstvo.

Postupak licenciranja i način vođenja registra iz stava 1 ovog člana uređuje se propisom Ministarstva.

Zabrana rada

Član 32

Kada nadležna inspekcija utvrdi da ustanova ne ispunjava uslove za obavljanje djelatnosti ili ne obavlja djelatnost u skladu sa zakonom, privremeno će zabraniti rad ustanove i odrediti rok u kojem ustanova i osnivač moraju otkloniti utvrđene nedostatke.

Ako se u roku iz stava 1 ovog člana ne otklone nedostaci, Ministarstvo će zabraniti obavljanje djelatnosti te ustanove i obavijestiti o tome osnivača.

Ustanova i osnivač, u slučaju zabrane obavljanja djelatnosti iz stava 2 ovog člana, dužni su da studentima omoguće nastavak započetog obrazovanja na drugoj odgovarajućoj ustanovi.

Statusne promjene

Član 33

Ustanova može vršiti statusne promjene.

Odluku o statusnoj promjeni ustanove donosi osnivač.

Statusne promjene ustanove ne mogu se vršiti u toku studijske godine.

Na statusne promjene ustanove shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuju osnivanje i obavljanje djelatnosti ustanove.

Ukidanje studijskog programa

Član 34

Odluku o ukidanju studijskog programa na ustanovi donosi organ upravljanja ustanove uz saglasnost osnivača.

U slučaju ukidanja studijskog programa ustanova je dužna da zatečenim studentima omogući završetak studija u roku određenim aktom o ukidanju studijskog programa.

Odluka iz stava 1 ovog člana dostavlja se Ministarstvu radi unošenja promjena u Registar ustanova visokog obrazovanja.

Ukidanje ustanove

Član 35

Ustanova se ukida, ako:

- 1) ne postoji potreba za njenim postojanjem;
- 2) ne ispunjava propisane uslove za obavljanje djelatnosti; i
- 3) ne obavlja djelatnost za koju je osnovana.

U slučaju ukidanja ustanove određuje se studijska godina u kojoj ustanova prestaje da upisuje studente u prvu godinu studija.

U slučaju ukidanja ustanove osnivač je dužan da zatečenim studentima omogući završetak studija u roku određenim aktom o ukidanju ustanove.

Osnivač odluku o ukidanju ustanove dostavlja Ministarstvu radi unošenja promjena u Registar ustanova visokog obrazovanja.

Statut ustanove

Član 36

Statutom ustanove bliže se uređuju:

- 1) organizacija ustanove;
- 2) organi ustanove i način rada;
- 3) sticanje diplome akademskih i primijenjenih studija;
- 4) obavljanje istraživačkog, naučnog i umjetničkog rada;
- 5) način ostvarivanja prava i obaveza zaposlenih i studenata;
- 6) način donošenja etičkog kodeksa akademskog osoblja;
- 7) finansijska kontrola;
- 8) evidencije; i
- 9) druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti ustanove.

Statut ustanove donosi organ upravljanja ustanove.

Na statut javne ustanove saglasnost daje Vlada.

Zaštita naziva

Član 37

Naziv za ustanove iz člana 14 ovog zakona mogu koristiti samo ustanove koje su licencirane i upisane u Registar ustanova visokog obrazovanja.

Univerzitet

Član 38

Univerzitet je autonomna ustanova koja u obavljanju djelatnosti objedinjuje obrazovni, naučno-istraživački i umjetnički rad, kao djelove jedinstvenog procesa visokog obrazovanja.

Univerzitet obezbjeđuje razvoj visokog obrazovanja, nauke, struke i umjetnosti, kreativnih sposobnosti i pripremu studenata za obavljanje profesionalne djelatnosti, kao i promociju ljudskih prava i sloboda, građanskih i nacionalnih prava i dostignuća najvećih standarda nastave i učenja.

Naučno-istraživački, odnosno umjetnički rad obavlja se i organizuje u skladu sa posebnim zakonom i opštim aktom univerziteta.

Organizacija univerziteta

Član 39

Ustanova može imati status univerziteta ako realizuje najmanje pet različitih studijskih programa na osnovnim studijama, od kojih se najmanje jedan studijski program realizuje kao osnovni i postdiplomski.

Studijski programi iz stava 1 ovog člana moraju biti iz najmanje tri od sedam sljedećih oblasti: prirodne, tehničko-tehnološke, medicinske, društvene, humanističke, poljoprivredne i interdisciplinarne.

Univerzitet svoju djelatnost ostvaruje preko: fakulteta, umjetničkih akademija, instituta i visokih škola, kao organizacionih jedinica.

Univerzitet ima svojstvo pravnog lica.

Organizaciona jedinica državnog univerziteta nema svojstvo pravnog lica.

Državni univerzitet može organizacionoj jedinici iz stava 3 ovog člana, prenijeti određena ovlaštenja za stupanje u pravni promet, u skladu sa statutom univerziteta.

Izuzetno od stava 4 ovog člana organizacione jedinice privatnog univerziteta mogu imati svojstvo pravnog lica.

Klasifikaciju oblasti iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo i organ državne uprave nadležan za poslove nauke.

Drugi načini organizovanja studija

Član 40

Državni univerzitet može, uz saglasnost Vlade, organizovati studije u saradnji sa domaćom ili stranom ustanovom visokog obrazovanja.

Privatne ustanove mogu organizovati studije u saradnji sa domaćom ili stranom ustanovom visokog obrazovanja.

U organizovanju studija iz st. 1 i 2 ovog člana, ustanova ima pravo da sprovodi program duplih ili zajedničkih diploma.

IV OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA

Samoevaluacija i ocjena kvaliteta

Član 41

Ustanova sprovodi postupak samoevaluacije kvaliteta studijskih programa, nastave i uslova rada na kraju svake studijske godine, u skladu sa statutom ustanove.

U postupku samoevaluacije vrši se anketiranje studenata na svim nivoima, najmanje dva puta godišnje o studijskim programima, nastavi, uslovima i radu akademskog osoblja.

Rezultati anketiranja studenata objavljuju se na web stranici ustanove.

Izvještaje o samoevaluaciji ustanove usvaja organ upravljanja ustanove.

Ustanova izvještaj o samoevaluaciji dostavlja Ministarstvu i Savjetu.

Način i kriterijumi samoevaluacije za studijske programe, nastavnu opremu, kvalifikacije akademskog osoblja, način obavljanja nastave, upis studenata, procenat prolaznosti na ispitima, procenat diplomiranih studenata i sadržaj ankete bliže se uređuje aktom Savjeta.

Reakreditacija ustanove

Član 42

U postupku reakreditacije evaluaciju ustanove vrši inostrana akreditaciona agencija za obezbjeđivanje kvaliteta.

Odluku o angažovanju agencije iz stava 1 ovog člana, nakon sprovedenog javnog poziva, donosi Ministarstvo uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta.

Inostrana akreditaciona agencija vrši evaluaciju ustanove na osnovu sopstvenih standarda za evaluaciju ustanova ili standarda za evaluaciju ustanova koje donosi Savjet, u skladu sa standardima za evaluaciju ustanova u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

U postupku reakreditacije ustanova priprema izvještaj o samoevaluaciji za period od najduže pet godina.

Na osnovu izvještaja o samoevaluaciji i sprovedenog postupka evaluacije agencija iz stava 1 ovog člana priprema izvještaj o reakreditaciji.

Izvještaj o reakreditaciji iz stava 1 ovog člana dostavlja se ustanovi, Ministarstvu i Savjetu.

Na osnovu pozitivnog izvještaja inostrane akreditacione agencije o reakreditaciji, Savjet izdaje sertifikat o reakreditaciji ustanove.

Obrazac sertifikata iz stava 7 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Troškove evaluacije finansira ustanova.

Ako ustanova ne dobije sertifikat o reakreditaciji, licenca će važiti za period od najviše godinu dana, bez mogućnosti upisa studenata u toj godini.

Ako se poslije isteka roka iz stava 10 ovog člana ne dobije reakreditacija, licenca se oduzima.

Akt o oduzimanju licence je konačan.

Izuzeće Član 43

Licencirana ustanova u periodu važenja akreditacije, odnosno reakreditacije može da vrši izmjene studijskog programa na osnovnim studijama najviše do 30 ECTS kredita bez sprovođenja postupka akreditacije i licenciranja.

Ispitivanje tržišta rada Član 44

Ustanova je dužna da najmanje jednom u toku pet godina vrši istraživanje tržišta rada anketiranjem svršenih studenata, udruženja poslodavaca, privrednih subjekata i preduzetnika o primjenjivosti stečenih znanja, vještina i kompetencija koje su neophodne tržištu rada.

Rezultati istraživanja iz stava 1 ovog člana razmatraju se kod pripreme izvještaja o samoevaluaciji i reakreditaciji i objavljuju se na web stranici ustanove.

V UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE

Organ upravljanja univerziteta Član 45

Organ upravljanja univerziteta je upravni odbor.

Upravni odbor utvrđuje poslovnu politiku univerziteta.

Organ upravljanja državnog univerziteta Član 46

Upravni odbor državnog univerziteta ima 15 članova i čine ga predstavnici: akademskog osoblja, drugih zaposlenih, studenata i predstavnici osnivača.

Predstavnici osnivača u upravnom odboru državnog univerziteta čine 1/3 ukupnog broja članova upravnog odbora.

Predstavnike studenata u upravni odbor državnog univerziteta bira Studentski parlament u skladu sa svojim pravilima.

Upravni odbor se bira na period od četiri godine, osim predstavnika studenata koji se bira na period od dvije godine.

Nadležnost, način izbora i razrješenja, kao i način rada i odlučivanja upravnog odbora bliže se uređuje statutom državnog univerziteta.

Organ upravljanja privatnog univerziteta

Član 47

Upravni odbor privatnog univerziteta bira osnivač.

U sastav upravnog odbora iz stava 1 ovog člana obavezno se biraju predstavnici studenata.

Nadležnost, broj članova, sastav, način izbora i razrješenja, način rada i odlučivanja upravnog odbora, kao i period na koji se bira upravni odbor privatnog univerziteta određuje osnivač, u skladu sa svojim statutom.

Organ upravljanja ustanove koja nije univerzitet

Član 48

Organ upravljanja ustanove koja nije univerzitet određuje se statutom ustanove.

U organ upravljanja iz stava 1 ovog člana moraju biti zastupljeni predstavnici akademskog osoblja, drugih zaposlenih i studenti.

Nadležnost, broj, sastav, trajanje mandata, način izbora i razrješenja, kao i način rada i odlučivanja organa upravljanja ustanove iz stava 1 ovog člana uređuje se statutom ustanove.

Organ rukovođenja univerziteta

Član 49

Organ rukovođenja univerziteta je rektor.

Univerzitet iz stava 1 ovog člana može imati prorektore.

Rektor je odgovoran za efikasan i kvalitetan rad na univerzitetu, kao i za rukovođenje u okviru poslovne politike utvrđene od strane upravnog odbora univerziteta

Izbor rektora državnog univerziteta

Član 50

Rektor državnog univerziteta se bira na period od tri godine na osnovu javnog konkursa i podnešenog programa razvoja univerziteta.

Rektora državnog univerziteta, bira upravni odbor, iz reda redovnih profesora državnog univerziteta.

Isto lice može biti birano za rektora državnog univerziteta dva puta uzastopno.

Način i postupak izbora rektora, odnosno prorektora, njihova ovlašćenja, trajanje mandata prorektora i druga pitanja uređuju se statutom državnog univerziteta.

Izbor rektora privatnog univerziteta

Član 51

Rektora privatnog univerziteta, bira osnivač iz reda redovnih profesora, u skladu sa svojim statutom.

Način izbora rektora, odnosno prorektora privatnog univerziteta, ovlašćenja, trajanje mandata i druga pitanja uređuju se statutom privatnog univerziteta.

Organ rukovođenja organizacione jedinice državnog univerziteta

Član 52

Organ rukovođenja organizacione jedinice državnog univerziteta je dekan, odnosno direktor, kojeg bira upravni odbor univerziteta u skladu sa statutom.

Način izbora dekana, odnosno direktora iz stava 1 ovog člana, ovlašćenja, trajanje mandata i druga pitanja uređuje se statutom državnog univerziteta.

Organ rukovođenja ustanove koja nije univerzitet

Član 53

Organ rukovođenja ustanove koja nije univerzitet određuje se statutom te ustanove.

Način izbora organa rukovođenja, ovlašćenja, trajanje mandata i druga pitanja uređuju se statutom ustanove.

Stručni organ univerziteta

Član 54

Stručni organ univerziteta je senat.

Senat čine: rektor, prorektori, predstavnici akademskog osoblja i predstavnici studenata, u skladu sa statutom univerziteta.

Od ukupnog broja članova senata, najmanje 50% članova mora biti iz reda redovnih profesora univerziteta.

Nadležnost, broj, sastav, trajanje mandata, način izbora i razrješenja, kao i način rada i odlučivanja senata uređuje se statutom univerziteta.

Stručni organ ustanove koja nije univerzitet

Član 55

Stručni organ ustanove koja nije univerzitet je vijeće ustanove.

Vijeće ustanove čine akademsko osoblje i predstavnici studenata, u skladu sa statutom ustanove.

Bliži sastav, nadležnost, trajanje mandata, način rada i odlučivanja vijeća uređuje se statutom ustanove.

Stručni organ organizacione jedinice državnog univerziteta

Član 56

Stručni organ organizacione jedinice državnog univerziteta je vijeće.

Vijeće iz stava 1 ovog člana čine: dekan, prodekani, lica sa akademskim zvanjem, predstavnici saradnika i studenata, u skladu sa statutom državnog univerziteta.

Nadležnost, trajanje mandata, način rada i odlučivanja vijeća uređuje se statutom državnog univerziteta.

VI FINANSIRANJE

Izvori finansiranja

Član 57

Ustanova može da se finansira iz:

- 1) sredstava osnivača;
- 2) školarina i drugih naknada koje plaćaju studenti;
- 3) intelektualnih i drugih usluga;
- 4) donacija, poklona i zavještanja;
- 5) prihoda od imovine (zakup);
- 6) projekata i ugovora sa međunarodnim, državnim ili privatnim subjektima u svrhu promovisanja nastave, istraživanja i konsultantskih aktivnosti; i
- 7) drugih izvora u skladu sa zakonom.

Odgovornost organa rukovođenja

Član 58

Organ rukovođenja ustanove je odgovoran za zakonitu i namjensku upotrebu sredstava obezbijeđenih u skladu sa ovim zakonom.

Revizija

Član 59

U poslovanju ustanove obezbjeđuje se nezavisna spoljna i unutrašnja finansijska kontrola.

Način vršenja unutrašnje finansijske kontrole uređuje se statutom ustanove.

Nezavisna revizija

Član 60

Vlada može u vršenju spoljne kontrole da imenuje nezavisnog ovlašćenog revizora radi ispitivanja finansijskog stanja ustanove koja stiče sredstva iz budžeta Crne Gore.

Organ upravljanja ustanove je dužan da obezbijedi saradnju prilikom finansijske kontrole iz stava 1 ovog člana.

Povraćaj sredstava

Član 61

Vlada može od ustanove koja stiče sredstva iz budžeta Crne Gore da zatraži povraćaj dodijeljenih sredstava, ukoliko je nalazom nezavisnog i ovlašćenog revizora utvrđena nezakonita i nenamjenska upotreba sredstava.

Ovlašćenja javne ustanove

Član 62

Javna ustanova može investirati sredstva u obrazovne ili istraživačke svrhe, uz saglasnost Vlade, pod uslovom:

- 1) da se ugovorom ne terete sredstva iz budžeta Crne Gore; i
- 2) da se sredstva iz budžeta Crne Gore ne izlažu riziku.

Privremeno finansiranje

Član 63

Ukoliko javna ustanova ne dobije sertifikat o reakreditaciji u skladu sa ovim zakonom, osnivač može obezbijediti sredstva za finansiranje ustanove, ali ne duže od jedne godine.

Normativi i standardi za finansiranje

Član 64

Osnivač obezbjeđuje sredstva javnoj ustanovi za:

- 1) materijalne troškove, tekuće i investiciono održavanje;
- 2) zarade zaposlenih u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom i aktom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- 3) opremu i bibliotečki fond;
- 4) obavljanje naučnoistraživakog, odnosno umjetničkog rada, koji je u funkciji podizanja kvaliteta nastave;
- 5) naučno i stručno usavršavanje zaposlenih;
- 6) baze podataka i informacioni sistem;
- 7) rad Studentskog parlamenta i vannastavne aktivnosti studenata;
- 8) uspostavljanje jednakih uslova studiranja za sve studente (nesmetan pristup, boravak i rad);
- 9) druge namjene u skladu sa zakonom.

Vlada, uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta, utvrđuje visinu sredstava za finansiranje javnih ustanova i studenata na tim ustanovama za svaku studijsku godinu.

Visina sredstava iz stava 1 ovog člana utvrđuje se na osnovu normativa i standarda za finansiranje javnih ustanova koje donosi Vlada.

Određivanje broja studenata

Član 65

Vlada određuje broj studenata koji će se finansirati iz budžeta Crne Gore za određeni studijski program, u skladu sa brojem propisanim u licenci javne ustanove.

Odluku iz stava 1 ovog člana donosi Vlada, na prijedlog organa upravljanja javne ustanove, u postupku davanja saglasnosti na konkurs za upis na studijske programe.

Ostvarivanje prihoda javne ustanove na tržištu

Član 66

Djelatnost javne ustanove je, po pravilu, neprofitabilna.

Javna ustanova može, u skladu sa ovim zakonom, da promoviše i koristi obrazovne i istraživačke djelatnosti na tržištu radi ostvarivanja prihoda za realizaciju ciljeva visokog obrazovanja, koji se koristi za unapređivanje nastavne i naučnoistraživačke djelatnosti, u skladu sa svojim finansijskim planom.

Javna ustanova je dužna da prethodno pribavi saglasnost Vlade, kada ta djelatnost uključuje ili bi mogla uključiti korišćenje prava bilo koje značajnije intelektualne svojine, u bilo kojim literarnim, umjetničkim ili naučnim radovima, naučnim otkrićima, projektima, izumima, robi ili uslugama koje se, u cjelini ili djelimično, neposredno ili posredno, obezbjeđuju i iz sredstava budžeta Crne Gore.

Posebni uslovi finansiranja

Član 67

Vlada može za sredstva koja se dodjeljuju javnoj ustanovi za nastavu i istraživanje, propisati određene uslove za njihovo korišćenje, koji se odnose na:

- 1) sticanje, upotrebu i raspolaganje zemljištem, zgradama i opremom;
- 2) visinu i korišćenje školarine i drugih plaćanja koja se propisuju studentima;
- 3) transfer sredstava raspoređenih za studijske programe.

Finansiranje studenata na privatnim ustanovama

Član 68

Kriterijume za utvrđivanje studijskih programa od javnog interesa na privatnim ustanovama propisuje Vlada, uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta.

Na osnovu kriterijuma iz stava 1 ovog člana, Vlada donosi odluku o studijskim programima od javnog interesa za svaku studijsku godinu.

Vlada, na osnovu odluke iz stava 2 ovog člana, uz mišljenje Savjeta, utvrđuje broj studenata i visinu sredstava za finansiranje studenata na studijskim programima od javnog interesa na privatnim ustanovama za svaku studijsku godinu.

Visina sredstava iz stava 3 ovog člana utvrđuje se na osnovu normativa i standarda za finansiranje studijskih programa od javnog interesa na privatnim ustanovama, koje donosi Vlada.

Uslovi za korišćenje sredstava

Član 69

Vlada može, za sredstva koja se dodjeljuju privatnoj ustanovi, propisati određene uslove za njihovo korišćenje, kao i zahtijevati od privatne ustanove da podnese budžet koji je predložen za obavljanje njene djelatnosti za narednu fiskalnu godinu.

Privatna ustanova je odgovorna za zakonitu i namjensku upotrebu sredstava dodijeljenih od strane Vlade i dužna je da Vladi omogući pristup finansijskim knjigama i evidenciji.

Utvrđivanje školarine

Član 70

Visinu školarine koju plaćaju studenti na ustanovama utvrđuje organ upravljanja ustanove.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, visinu školarine koju plaćaju studenti u javnim ustanovama utvrđuje organ upravljanja, uz saglasnost Ministarstva.

Visina školarine iz st. 1 i 2 ovog člana može se odrediti u različitom iznosu zavisno od troškova realizacije studijskog programa.

Studenti sa invaliditetom oslobađaju se plaćanja školarine.

VII AKADEMSKO OSOBLJE

Akademsko osoblje

Član 71

Akademsko osoblje, u smislu ovog zakona, su lica sa akademskim zvanjem i saradnici koji neposredno realizuju studijski program na ustanovi.

Akadska zvanja

Član 72

Akadska zvanja, u smislu ovog zakona, su:

- 1) redovni profesor;
- 2) vanredni profesor;
- 3) docent;
- 4) profesor i predavač visoke škole.

Lica u akadska zvanja iz stava 1 ovog člana bira senat univerziteta, na osnovu javnog konkursa, na period od pet godina, izuzev redovnog profesora koji se bira na neodređeno vrijeme.

Izbor u više zvanje vrši se nakon isteka vremena izbora u niže zvanje.

Postupak izbora u akadska zvanja iz stava 1 ovog člana mora se završiti u roku od šest mjeseci od dana raspisivanja konkursa.

Uslovi za izbor u akademsko zvanje

Član 73

U akadska zvanja iz člana 72 stav 1 ovog zakona može biti izabrano lice koje ima doktorat nauka i provjerene pedagoške sposobnosti.

U akadska zvanja za umjetničke i njima odgovarajuće predmete na fakultetu i akademiji za likovnu, primijenjenu, muzičku i dramsku umjetnost arhitekturu može biti izabrano lice koje ima visoko obrazovanje, priznata umjetnička djela i provjerene pedagoške sposobnosti.

Akademsko osoblje iz člana 72 ovog zakona, pored uslova iz st. 1 i 2 ovog člana, mora da ispunjava uslove za izbor u zvanje za odgovarajuću naučnu/umjetničku disciplinu, koji moraju biti međunarodno uporedivi.

Uslove i kriterijume za izbor u akademsko zvanje propisuje Savjet.

Postupak za izbor

Član 74

Postupak za izbor u akademska zvanja, kao i druga pitanja u vezi sa izborom uređuju se statutom univerziteta.

Prilikom izbora u akademska zvanja može se omogućiti učestvovanje međunarodnih eksperata, u skladu sa statutom univerziteta.

Saradnici

Član 75

Saradnik u nastavi može biti:

- student magistarskih studija koji je završio osnovne ili specijalističke studije sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50);
- student doktorskih studija, odnosno doktorant koji je završio magistarske studije sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50);
- lice koje je steklo naučno zvanje doktor nauka.

Lice iz stava 1 ovog člana bira se, na osnovu javnog konkursa, koji raspisuje ustanova u skladu sa statutom ustanove.

Ugovor sa saradnicima iz stava 1 alineja 1 ovog člana zaključuje se na period od godinu dana, ali ne duže od četiri godine.

Ugovor sa saradnicima iz stava 1 alineja 2 ovog člana zaključuje se na period od tri godine, ali ne duže od šest godina.

Ugovor sa saradnikom koji je stekao naučno zvanje doktor nauka zaključuje se na period do pet godina.

Saradnik u nastavi ne može samostalno izvoditi teoretsku nastavu, vršiti ispitivanje i ocjenjivanje studenata.

Bliže uslove, način i postupak izbora saradnika utvrđuju se statutom ustanove.

Gostujući profesor

Član 76

Ustanova bez javnog konkursa, na osnovu odluke nadležnog organa ustanove, može angažovati lice sa akademskim zvanjem sa druge ustanove van teritorije Crne Gore kao gostujućeg profesora.

Prava i obaveze između gostujućeg profesora i ustanove uređuju se ugovorom, u skladu sa statutom ustanove.

Profesor emeritus

Član 77

Univerzitet može dodijeliti zvanje profesor emeritus penzionisanom redovnom profesoru koji se posebno istakao svojim naučnim, odnosno umjetničkim radom.

Bliže uslove i postupak za dodjelu zvanja profesor emeritus utvrđuje se opštim aktom univerziteta.

Zaštita od plagijata

Član 78

Autorizovani rad (stručni, naučni ili umjetnički) za koji nadležni organ utvrdi da je plagijat smatra se ništavnim, kao i ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je lice koje se koristi plagijatom steklo na osnovu takvog rada.

Ustanova je dužna da proglasi ništavnim sve ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je lice iz stava 1 ovog člana steklo na toj ustanovi, na osnovu takvog rada.

Postupak utvrđivanja plagijata uređuje se statutom ustanove, u skladu sa posebnim zakonom.

VIII ORGANIZACIJA STUDIJA

Studijski programi

Član 79

Studije na ustanovama realizuju se na osnovu akreditovanog studijskog programa.

Završetkom studijskog programa stiće se određeni nivo obrazovanja i kvalifikacija, u skladu sa zakonom.

Vrste studijskih programa

Član 80

Studijski programi koji se mogu realizovati na ustanovama su: osnovni, postdiplomski, doktorski i interdisciplinarni.

Postdiplomski studijski programi su specijalistički i magistarski.

Osnovni i postdiplomski studijski programi mogu se akreditovati kao akademski i primijenjeni.

Doktorski studijski programi se mogu akreditovati kao akademski.

Interdisciplinarni studijski programi organizuju se iz najmanje dvije naučne oblasti.

Studijski program mora da sadrži praktičnu nastavu, kao i ishode učenja za naučnu oblast kojoj pripada studijski program, odnosno kompetencije za obavljanje djelatnosti.

Programi osnovnih studija sadrže najmanje dva izborna modula.

Evropski sistem prenosa kredita

Član 81

Studijski programi za sticanje nivoa obrazovanja i diploma visokog obrazovanja moraju biti usklađeni sa Evropskim sistemom prenosa kredita (ECTS European Credit Transfer System).

Obim studijskog programa koji se izvodi u jednoj studijskoj godini je 60 (ECTS) kredita.

Prenos ECTS kredita može se realizovati između različitih studijskih programa, odnosno ustanova.

Kriterijumi i uslovi prenosa ECTS kredita propisuju se opštim aktom ustanove, odnosno ugovorom između ustanova.

Vrste diploma

Član 82

Diplome koji se stiču na ustanovi su:

- 1) diploma primijenjenih osnovnih studija poslije završenog primijenjenog studijskog programa, obima najmanje 180 ECTS;
- 2) diploma akademskih osnovnih studija, poslije završenog akademskog studijskog programa, obima najmanje 180 ECTS;
- 3) diploma primijenjenih specijalističkih studija, poslije završenog primijenjenog specijalističkog programa, obima najmanje 60 ECTS, a nakon sticanja diploma primijenjenih osnovnih studija;
- 4) diploma akademskih specijalističkih studija, poslije završenog akademskog specijalističkog programa, obima najmanje 60 ECTS, nakon sticanja diploma akademskih osnovnih studija;
- 5) diploma primijenjenih magistarskih studija, poslije završenog primijenjenog magistarskog programa, obima do 120 ECTS, a nakon sticanja diploma primijenjenih osnovnih studija, odnosno primijenjenih specijalističkih studija i odbrane magistarskog rada; i
- 6) diploma akademskih magistarskih studija, poslije završenog akademskog magistarskog programa, obima do 120 ECTS, a nakon sticanja diploma akademskih osnovnih studija, odnosno akademskih specijalističkih studija i odbrane magistarskog rada.

Diplomu akademskih doktorskih studija može da stekne lice koje ima akademski naziv magistar nauka i završen studijski program doktorskih studija obima 180 ECTS i odbranjenu doktorsku disertaciju.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, diploma akademskih doktorskih studija može da stekne lice koje je završilo osnovne akademske studije obima 300 ECTS, završenog studijskog programa doktorskih studija obima 180 ECTS i odbrane doktorske disertacije.

Diploma iz st. 2 i 3 ovog člana stiče se na univerzitetu.

IX PRAVILA STUDIRANJA

Studijska godina i organizacija nastave

Član 83

Ustanova realizuje nastavu u toku studijske godine koja, po pravilu, počinje 1. septembra, u skladu sa akademskim kalendarom.

Nastava u studijskoj godini može se realizovati u dva semestra od kojih svaki traje po 15 nedjelja.

Nastava pojedinačnih predmeta realizuje se u toku jednog semestra, u skladu sa studijskim programom.

Učenje na daljinu

Član 84

Nastava može biti organizovana i kao učenje na daljinu, a polaganje ispita održava se u prostorijama ustanove.

Uslove i način organizovanja nastave i polaganje ispita, iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo, uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta.

Organizacija studija

Član 85

Ustanova je dužna da za sve studente organizuje predavanja i druge oblike nastave, osim za učenje na daljinu, u skladu sa obrazovnim programom za postizanje ishoda učenja.

Praktična znanja, vještine i kompetencije mogu se sticati u laboratorijama ustanove ili praksom kod poslodavaca za nesmetano uključivanje na tržište rada.

Način i vrijeme organizovanja svih oblika nastave iz stava 1 ovog člana ustanova uređuje opštim aktom.

Ustanova je dužna da na početku studijske godine na odgovarajući način informiše studente o načinu, vremenu i mjestu održavanja nastave, provjere znanja i ispita, rezultatima ispita i drugim pitanjima od značaja za organizaciju studija.

Pravila studija

Član 86

Pri upisu na ustanovu student se opredjeljuje za upis na određeni studijski program.

Studijskim programom određuju se predmeti za pojedinu godinu studiranja.

Polaganjem ispita iz predmeta, iz stava 2 ovog člana, student stiče određeni broj ECTS kredita u skladu sa studijskim programom.

Student koji ne položi izborni predmet, može ponovo se opredijeliti za isti ili drugi izborni predmet.

Pravila studiranja bliže se utvrđuju opštim aktom ustanove.

Promjena načina finansiranja studenta

Član 87

Student koji se finansira iz budžeta Crne Gore i ima najmanje 40 ECTS kredita ostvarenih u prvi put upisanoj studijskoj godini ima pravo da se i u narednoj studijskoj godini finansira iz budžeta.

Student koji se finansira iz budžeta Crne Gore i ima manje od 40 ECTS kredita u prvi put upisanoj studijskoj godini može da nastavi studije u statusu studenta koji se sam finansira.

Student koji se sam finansira i koji položi sve ispite, odnosno ostvari 60 ECTS, u skladu sa studijskim programom za određenu godinu studiranja, može se u narednoj studijskoj godini finansirati iz budžeta Crne Gore ako se rangira u okviru ukupnog broja studenata čije se studije finansiraju iz budžeta na način i postupku utvrđenim opštim aktom ustanove.

Ocjenjivanje

Član 88

Student polaže ispit po završetku nastave iz tog studijskog predmeta na način predviđen studijskim programom, u skladu sa statutom ustanove.

Uspješnost studenata u savladavanju predmeta i svih oblika provjere znanja prije ispita vrednuju se i izražavaju poenima.

Ukupan broj poena koje student može steći kroz sve predispitne oblike provjere znanja, odnosno ishoda učenja iznosinajmanje 50 poena, u skladu sa pravilima studija.

Po osnovu svih predispitnih oblika provjere znanja, odnosno ishoda učenja i polaganjem ispita student može ostvariti najviše 100 poena, u skladu sa pravilima studija.

Uspjeh studenata na ispitu i drugim oblicima provjere znanja izražava se slovnim ocjenama i to: A, B, C, D, E i F.

Ocjena F je nedovoljna ocjena.

Slovne ocjene iz stava 5 ovog člana ekvivalentne su brojčanim ocjenama i to:

- 1) ocjena A (odličan) ekvivalentna je ocjeni 10
- 2) ocjena B (vrlodobar) ekvivalentna je ocjeni 9
- 3) ocjena C (dobar) ekvivalentna je ocjeni 8
- 4) ocjena D (zadovoljava) ekvivalentna je ocjeni 7
- 5) ocjena E (dovoljan) ekvivalentna je ocjeni 6.

Opšti uspjeh studenta utvrđuje se na osnovu prosjeka pozitivnih ocjena iz svih studijskih predmeta.

Ispiti

Član 89

Ispit je javan.

Student polaže ispit u prostorijama ustanove.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ispit se može polagati van prostorija ustanove samo ukoliko se radi o ispitu studijskog predmeta čiji karakter to zahtijeva.

Student polaže ispit neposredno po završetku nastave iz tog predmeta.

Student sa invaliditetom ima pravo da polaže ispit na način prilagođen njegovim obrazovnim potrebama u skladu sa statutom ustanove.

Ispitni rok

Član 90

Ispitni rokovi su januarski i junski.

Ispitni rokovi iz stava 1 ovog člana imaju dva ispitna termina.

Student koji ne položi ispit u prvom ispitnom terminu ima pravo da polaže u drugom terminu istog ispitnog roka.

Student ima pravo da predmete koje nije položio u rokovima, iz stava 1 ovog člana, polaže u dodatnom roku prije početka naredne studijske godine.

Termini za organizaciju ispita iz st. 1, 2 i 3 ovog člana, određuju se akademskim kalendarom za studijsku godinu koji donosi ustanova, u skladu sa statutom.

Prigovor

Član 91

Student ima pravo da organu rukovođenja ustanove podnese prigovor na ocjenu ako smatra da ispit nije obavljen u skladu sa zakonom i opštim aktom ustanove u roku od 48 sati od dobijanja ocjene.

Organ rukovođenja je dužan da po prigovoru, najkasnije u roku od tri dana, obrazuje komisiju koja će utvrditi da li je ocjena izvedena suprotno propisima, pregledati i ponovo ocijeniti pismeni ili drugi rad ili ispitati studenta.

Ocjena komisije iz stava 2 ovog člana je konačna.

Ukoliko student traži izuzeće predmetnog nastavnika, taj nastavnik ne može biti član komisije iz stava 2 ovog člana.

X STUDENTI

Upis na osnovne studije

Član 92

Pravo upisa na osnovne akademske i primijenjene studije ima lice koje je steklo odgovarajući nivo obrazovanja IV-1 podnivo Nacionalnog okvira kvalifikacija.

Upis na studije iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu:

- 1) opšteg uspjeha na završetku pojedinačnih razreda za sticanje IV-1 podnivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija;
- 2) rezultata postignutih na eksternom maturskom, odnosno stručnom ispitu;
- 3) postignutog uspjeha iz dva predmeta trećeg i četvrtog razreda koji su od značaja za nastavak obrazovanja; i
- 4) diplome Luča.

Za upis na određene studijske programe može se uvesti prijemni ispit.

Za lica sa invaliditetom sprovodi se princip afirmativne akcije pri upisu na studijski program.

Maturski, odnosno stručni ispit iz stava 2 tačka 2 ovog člana vrednuje se sa najmanje 15% od ukupnog broja bodova koji se stiče pri upisu vrednovanjem svih kriterijuma iz st. 2 i 3 ovog člana.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, na stručno-umjetničkim studijskim programima osnovnih studija fakulteta i akademija umjetnosti može se upisati kandidat bez završene srednje škole ukoliko položi prijemni ispit u skladu sa ovim zakonom.

Bliže uslove i kriterijume, način i postupak upisa u prvu godinu osnovnih akademskih i primijenjenih studija propisuje Ministarstvo, uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta.

Upis na specijalističke studije

Član 93

Upis na specijalističke akademske i primijenjene studije vrši se na konkurentskoj osnovi, u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim akademskim ili primijenjenim studijama, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za lica sa invaliditetom sprovodi se princip afirmativne akcije.

Upis na magistarske studije

Član 94

Upis na magistarske akademske i primijenjene studije vrši se na konkurentskoj osnovi u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim akademskim ili primijenjenim studijama, obima najmanje 240 ECTS ili na specijalističkim studijama, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Upis na doktorske studije

Član 95

Upis na doktorske studije vrši se na konkurentskoj osnovi, u skladu sa rezultatima postignutima na magistarskim akademskim studijama, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Cjeloživotno učenje

Član 96

Ustanove mogu realizovati posebne programe usavršavanja u oblasti visokog obrazovanja za potrebe cjeloživotnog učenja radi sticanja stručne kvalifikacije ili dijela stručne kvalifikacije, u skladu sa zakonom.

Posebni program usavršavanja iz stava 1 ovog člana ne smatra se studijskim programom.

Programe iz stava 1 ovog člana akredituje Savjet, osim programa koje su donijeli nadležni organi u skladu sa zakonom, i mogu se realizovati na licenciranim ustanovama, u skladu sa posebnim zakonom.

Licu koje završi program usavršavanja, ustanova iz stava 1 ovog člana izdaje ispravu.

Provjera znanja, vještina i kompetencija lica koja završe posebne programe vrši se u skladu sa zakonom.

Konkurs za upis

Član 97

Konkurs za upis na studije raspisuje ustanova, u skladu sa licencom i statutom.

Konkurs za upis na studije u javnoj ustanovi raspisuje organ upravljanja, u skladu sa licencom, uz prethodnu saglasnost osnivača.

Broj studenata za upis

Član 98

Ustanova utvrđuje broj studenata koji se upisuje na studijske programe koje organizuje, koji ne može biti veći od broja utvrđenog u licenci.

U slučajevima kada je broj kvalifikovanih kandidata za upis veći od broja javno finansiranih mjesta na bilo kojem studijskom programu, kandidati se mogu upisati na mjesta za koje se plaća školarina, na osnovu kriterijuma iz člana 92 ovog zakona, do broja utvrđenog u konkursu.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ukoliko je kandidat lice sa invaliditetom sprovodi se princip afirmativne akcije.

Upis stranih državljana

Član 99

Strani državljani koji imaju privremeni boravak ili stalno nastanjenje u Crnoj Gori imaju pravo upisa na studijske programe u Crnoj Gori pod jednakim uslovima kao i crnogorski državljani koji plaćaju školarinu, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Državljeni zemalja članica EU, danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji imaju pravo upisa na studijske programe u Crnoj Gori na konkurentskoj osnovi pod jednakim uslovima kao crnogorski državljani.

Status studenta **Član 100**

Status studenta stiče se upisom na odgovarajući studijski program na ustanovi.

Ugovor o studiranju **Član 101**

Student i ustanova zaključuju ugovor o studiranju, kojim se bliže uređuju njihova međusobna prava i obaveze.

Uz ugovor o studiranju, studenti potpisuju i izjave o poštovanju načela akademske etike.

Sadržaj ugovora za javne ustanove iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo i objavljuje na svojoj web stranici.

Ugovor iz stava 1 ovog člana sadrži obavezu ustanove o obezbjeđivanju nastavka i završetka obrazovanja u slučaju prestanka rada ustanove ili studijskog programa.

Prava studenata **Član 102**

Student ima pravo:

- 1) na kvalitetno obrazovanje i objektivno ocjenjivanje;
- 2) na izjašnjavanje o kvalitetu rada akademskog osoblja;
- 3) na žalbu u slučaju povrede njegovog prava utvrđenog opštim aktom ustanove;
- 4) na mirovanje prava i obaveza u vezi sa trudnoćom, roditeljskim odsustvom, za vrijeme duže bolesti i drugim opravdanim slučajevima u skladu sa statutom ustanove;
- 5) da pohađa predavanja, seminare i ostale vidove nastave;
- 6) da koristi biblioteke, računarske sale i ostale usluge koje ustanova pruža studentima;
- 7) da bira i bude biran u organe ustanove, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove;
- 8) na zastupljenost najmanje od 20% u odnosu na ukupan broj članova u stručnim organima i organima upravljanja;
- 9) da ostvaruje prava iz oblasti studentskog standarda;
- 10) na jednakost i zaštitu od diskriminacije; i
- 11) da ostvaruje i druga prava u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Način ostvarivanja prava iz stava 1 ovog člana bliže se uređuje statutom ustanove.

Obaveze studenata **Član 103**

Student ima obavezu da:

- 1) poštuje režim studija i uredno izvršava studentske obaveze;

- 2) poštuje opšta akta koja donosi ustanova;
- 3) učestvuje u akademskim aktivnostima ustanove;
- 4) poštuje prava zaposlenih i drugih studenata.

Zaštita prava studenata

Član 104

Student ima pravo da ospori svaku odluku ustanove, kojom je povrijeđeno njegovo pravo utvrđeno zakonom, statutom ili drugim aktom, pred nadležnim sudom.

Prestanak statusa studenta

Član 105

Status studenta prestaje:

- 1) sticanjem diplome odgovarajućeg nivoa obrazovanja;
- 2) ispisom;
- 3) isključenjem sa ustanove.

Uslovi pod kojima se student može ispisati ili isključiti, kao i postupci po žalbi uređuju se statutom ustanove.

Isključenje studenta

Član 106

Student može biti isključen sa ustanove, najduže dvije studijske godine, od strane senata, odnosno drugog stručnog organa, u skladu sa statutom ustanove.

Žalba na odluku iz stava 1 ovog člana izjavljuje se organu upravljanja ustanove.

Odluka organa iz stava 2 ovog člana je konačna.

Studentski standard

Član 107

Prava iz oblasti studentskog standarda su lična i neprenosiva.

Prava iz studentskog standarda

Član 108

Student ima pravo na:

- 1) smještaj i ishranu u domu;
- 2) studentski kredit;
- 3) stipendiju za najbolje studente;
- 4) participaciju prevoza u prigradskom i međugradskom saobraćaju;
- 5) zdravstvenu zaštitu u skladu sa posebnim zakonom;
- 6) osnivanje sportskih društava u skladu sa zakonom.

Kriterijume, način, uslove i visinu naknade za ostvarivanje prava iz stava 1 tač. 1 , 2, 3 i 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Studentski dom

Član 109

Smještaj i ishrana studenata organizuje se u domovima studenata, odnosno domovima učenika i studenata (u daljem tekstu: studentski dom).

Na osnivanje, organizovanje, unutrašnju organizaciju i rad, statusne promjene, način upravljanja i rukovođenja, finansiranje, zastupanje i predstavljanje i druga pitanja od značaja za rad studentskog doma shodno se primjenjuju odredbe Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju.

Studentske organizacije

Član 110

Statutom ustanove se obezbjeđuje uspostavljanje jedne ili više organizacija koje zastupaju studente i doprinose zadovoljenju socijalnih, kulturnih i akademskih potreba i potrebi fizičke rekreacije studenata.

Studentski parlament

Član 111

Studentski parlament je institucionalni oblik organizovanja studenata, koji je autonoman u svom radu i ovlašćen za zastupanje i zaštitu prava i interesa studenata.

Studentski parlament obrazuje se u ustanovi, a čine ga predstavnici studenata.

Nadležnost, način izbora, kao i organizacija rada studentskog parlamenta uređuje se statutom studentskog parlamenta.

Finansijska pomoć studentskim organizacijama

Član 112

Ustanove mogu pružati finansijsku pomoć za osnivanje i rad studentskih organizacija, uključujući i sredstva za investicione i tekuće troškove prostora i opreme.

XI EVIDENCIJA I JAVNE ISPRAVE

Evidencija

Član 113

Ustanova vodi: matičnu knjigu studenata, evidenciju o izdatim diplomama i dopunama diploma i evidenciju o ispitima.

Matična knjiga studenata i evidencija o izdatim diplomama trajno se čuva.

Evidencija iz stava 1 ovog člana vodi se u obliku zapisa na papiru i elektronskom obliku.

Lični podaci upisani u evidenciju iz stava 1 ovog člana prikupljaju se, obrađuju, čuvaju i koriste za potrebe ustanove i Ministarstva, u skladu sa zakonom.

Svi vidovi prikupljanja, držanja, obrade, objavljivanja i korišćenja podataka iz stava 4 ovog člana sprovode se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Javne isprave

Član 114

Na osnovu podataka iz evidencije ustanova izdaje javne isprave.

Javne isprave, u smislu ovog zakona, su: indeks, diploma i dopuna diplome, potvrda o studiranju, uvjerenje o položenim ispitima i uvjerenje o završenim studijama.

Način vođenja matične knjige, evidencije i sadržaj javnih isprava propisuje Ministarstvo.

Ništavnost javne isprave

Član 115

Javne isprave oglašavaju se ništavnim ako:

- 1) ih je izdala nelicencirana ustanova;
- 2) ih je potpisalo neovlašćeno lice;
- 3) imalac javne isprave nije ispunio sve ispitne obaveze na studijskom programu na način i prema postupku koji je utvrđen zakonom, podzakonskim aktom i studijskim programom.

Postupak oglašavanja javnih isprava ništavnim sprovodi Ministarstvo.

Rješenje o poništavanju javnih isprava je konačno u upravnom postupku i objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“.

XII KAZNENE ODREDBE

Kazne za prekršaje

Član 116

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - ustanova, ako:

- 1) počne sa radom i obavlja djelatnost a ne ispunjava propisane uslove, odnosno nema rješenje o licenciranju (član 30 stav 1);
- 2) ukine studijski program i ne obezbijedi zatečenim studentima završetak obrazovanja (član 34);
- 3) primjenjuje statut na koji Vlada nije dala saglasnost (član 36 stav 3);
- 4) investira sredstva u obrazovanje ili istraživačke svrhe na teret sredstava iz budžeta Crne Gore, odnosno izlaže ih riziku (član 62);
- 5) bez prethodno pribavljene saglasnosti osnivača obezbjeđuje sredstva iz budžeta Crne Gore kada ta djelatnost uključuje ili bi mogla uključiti korišćenje prava bilo koje značajnije intelektualne svojine, u bilo kojim literarnim, umjetničkim ili naučnim radovima, naučnim otkrićima, projektima, izumima, robi ili uslugama (član 66 stav 3);
- 6) naplati školarinu veću od školarine na koju je saglasnost dalo Ministarstvo (član 70);
- 7) izvrši izbor lica u akademska zvanja koji ne ispunjavaju uslove za izbor u akademsko zvanje iz člana 73 st. 1, 2 i 3 ovog zakona;
- 8) izvrši izbor lica za saradnike u nastavi koji ne ispunjavaju uslove propisane članom 75 st. 1, 2, 3, 4 i 5 ovog zakona;

- 9) izdaje diplome licima koji ne ispunjavaju uslove propisane članom 82 ovog zakona;
- 10) upiše studente na osnovne studije koji ne ispunjavaju uslove propisane članom 92 ovog zakona;
- 11) upisuje studente preko broja utvrđenog u rješenju o licenciranju (član 98 stav 1);
- 12) ne zaključi sa studentom ugovor o studiranju (član 101 stav 1);
- 13) ne vodi matičnu knjigu studenata, evidenciju o izdatim diplomama i dopunama diploma i evidenciju o ispitima (član 113 stav 1);
- 14) ne izda javne isprave na osnovu podataka iz evidencije (član 114 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se organ rukovođenja i odgovorno lice na ustanovi u iznosu od 200 eura do 2.000 eura.

XIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 117

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa utvrđenih ovim zakonom primjenjivaće se propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Usklađivanje akata ustanova

Član 118

Ustanove su dužne da usklade svoju organizaciju, rad i opšte akte sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja opštih akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se postojeći opšti akti, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Započeti postupak akreditacije i licenciranja

Član 119

Postupak akreditacije i licenciranja ustanova, odnosno studijskih programa koji je započet do dana stupanja na snagu ovog zakona završiće se po propisima po kojima je započet.

Rok za dopunu licence

Član 120

Za studijske programe za koje do dana stupanja na snagu ovog zakona Univerzitet Crne Gore nema licencom propisan broj studenata za upis u prvu godinu studija, sprovedeće se postupak dopune licence za određivanje broja studenata, do 30. aprila 2014. godine.

Rok za usaglašavanje studijskih programa

Član 121

Ustanove su dužne da usklade studijske programe sa članom 80 stav 6 ovog zakona, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Status nastavnika i saradnika

Član 122

Nastavnici i saradnici koji su izabrani prije stupanja na snagu ovog zakona nastavljaju sa radom do isteka vremena na koje su birani.

Postupci izbora nastavnika i saradnika započeti do stupanja na snagu ovog zakona završiće se po tim propisima, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Status Savjeta za visoko obrazovanje

Član 123

Savjet za visoko obrazovanje koji je imenovan do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavlja sa radom do isteka vremena na koje je imenovan.

Status Upravnog odbora i Rektora

Član 124

Upravni odbor Univerziteta Crne Gore koji je imenovan do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavlja sa radom do isteka vremena na koje je imenovan.

Rektor Univerziteta Crne Gore koji je izabran do dana stupanja na snagu ovog zakona nastavlja sa radom do isteka vremena na koje je izabran i ne može biti ponovo biran u smislu člana 50 stav 3 ovog zakona.

Prestanak važenja

Član 125

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o visokom obrazovanju („Službeni list RCG“, broj 60/03 i „Službeni list CG“, br.47/10 i 47/11) i član 24 Zakona o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje („Službeni list CG“, broj 40/11).

Stupanje na snagu

Član 126

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore”.

OBRAZLOŽENJE

I Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je predviđeno da se zakonom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II Razlozi za donošenje zakona

Zakonom o visokom obrazovanju, usvojenim oktobra 2003. godine, započela je reforma visokog obrazovanja u skladu sa principima Bolonjske deklaracije.

U vrijeme usvajanja Zakona o visokom obrazovanju postojao je samo jedan univerzitet, Univerzitet Crne Gore, dok u ovom trenutku u Crnoj Gori postoje i dva privatna univerziteta i sedam samostalnih privatnih fakulteta. Ukupan broj studenata je 26.054, što je značajno povećanje u odnosu na broj studenata prije deset godina.

Imajući u vidu izmjene legislative i nove preporuke na nivou EU, usvojene deklaracije ministarskih konferencija o visokom obrazovanju i činjenicu da je Crna Gora članica Evropskog prostora visokog obrazovanja, kao i neophodnost kontinuiranog rada na unapređivanju kvaliteta visokog obrazovanja, nametnula se potreba donošenja novog zakona o visokom obrazovanju.

Novi Zakon ima za cilj da preciznije uredi postupak obezbjeđivanja kvaliteta koji podrazumijeva evaluaciju i samoevaluaciju, uslove za osnivanje i ukidanje ustanova i studijskih programa, organizaciju na ustanovama visokog obrazovanja, postupak upisa i pravila studiranja i finansiranje.

Prijedlog zakona je bio objavljen na sajtu Ministarstva prosvjete i web portalu eUprave i svi zainteresovani subjekti mogli su do 20. maja t. g. dati primjedbe i prijedloge za izmjene i dopune ovog Prijedloga.

Okrugli sto o Prijedlogu zakona na kojem su učešće uzeli predstavnici svih ustanova visokog obrazovanja, NVO sektora, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda (Ombudsman) i drugi održan je 17. maja 2013. godine u prostorijama Ministarstva. Primjedbe i prijedlozi koji doprinose unapređenju sadržaja zakona, a time i unapređenju ukupnog sistema visokog obrazovanja ugrađeni su u Prijedlog zakona.

Prijedlog zakona je takođe dostavljen na mišljenje i Savjetu za regulatornu reformu i unapređenje poslovnog ambijenta.

Novi zakon će omogućiti ustanovama visokog obrazovanja da lakše odgovore zahtjevima koji se pred njih postavljaju u modernom društvu, u

smislu bolje i efektivnije organizacije nastave, stvaranju kadra potrebnom tržištu rada i budu konkurentne na evropskom tržištu.

III Objašnjenje osnovnih pravnih instituta

Zakonom o visokom obrazovanju uređuju se osnove visokog obrazovanja, uslovi obavljanja djelatnosti, vrste studijskih programa, načela organizacije ustanova koje obavljaju ovu djelatnost, prava i obaveze akademskog osoblja i studenata, obezbjeđivanje kvaliteta, finansiranje visokog obrazovanja, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja.

Prijedlogom Zakona predviđeno je da javnu ustanovu osniva država, kao i da se ustanova može osnovati i po modelu javno-privatnog partnerstva, u skladu sa posebnim zakonima. Takođe su propisani uslovi za osnivanje ustanove koji se odnose, pored posjedovanja sertifikata o akreditaciji studijskog programa, na odgovarajući prostor, akademsko osoblje i druge zaposlene, finansijska sredstva za osnivanje i obavljanje djelatnosti, pristup ustanovama i druge.

Ustanove visokog obrazovanja su univerzitet, fakultet, umjetnička akademija i visoka škola.

Ključne novine koje donosi novi zakon odnose se na obezbjeđivanje kvaliteta i unapređivanje standarda i procedura koje obezbjeđuju kontinuirano praćenje kvaliteta rada ustanova. Obezbjeđivanje kvaliteta obuhvata akreditaciju, samoevaluaciju i reakreditaciju. Akreditacija je postupak ocjene kvaliteta studijskog programa i njegove usklađenosti sa profesionalnim potrebama i usvojenim standardima, koju sprovodi komisija koju imenuje Savjet za visoko obrazovanje sa utvrđene liste eksperata. Bliži postupak akreditacije studijskih programa propisuje Ministarstvo, na prijedlog Savjeta. Akreditacija se izdaje na vremenski period od najduže tri godine, dok za studijske programe koji traju duže od tri godine, akreditacija se izdaje na period koliko traje taj studijski program.

Vrlo važan segment unapređivanja kvaliteta je sprovođenje postupka samoevaluacije kvaliteta studijskih programa, nastave i uslova rada na kraju svake studijske godine. Postupak samoevaluacije sprovodi sama ustanova. U postupku samoevaluacije vrši se anketiranje studenata na svim nivoima, najmanje dva puta godišnje o studijskim programima, nastavi, uslovima i radu akademskog osoblja. Rezultati anketiranja studenata javno se objavljuju na web stranicama ustanove.

Prijedlogom zakona predviđeno je da u postupku reakreditacije evaluaciju ustanove vrši međunarodno priznata akreditovana agencija za obezbjeđivanje kvaliteta. Odluku o angažovanju agencije, po prethodno

objavljenom javnom pozivu, donosi Ministarstvo uz mišljenje Savjeta. Na osnovu izvještaja o samoevaluaciji i sprovedenog postupka evaluacije agencija priprema izvještaj o reakreditaciji i dostavlja Savjetu za visoko obrazovanje, na osnovu kojeg Savjet izdaje certifikat o reakreditaciji. Izvještaj se dostavlja ustanovi koja je predmet reakreditacije i Ministarstvu.

Inostrana akreditaciona agencija vrši evaluaciju ustanove na osnovu sopstvenih standarda za evaluaciju ustanova ili standarda za evaluaciju ustanova koje donosi Savjet, u skladu sa standardima za evaluaciju ustanova u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Prijedlogom zakona je predviđeno rangiranje ustanova visokog obrazovanja koje se vrši na osnovu metodologije za rangiranje ustanova u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Osnivač ustanove je dužan da prije početka rada podnese zahtjev Ministarstvu za licenciranje, najmanje šest mjeseci prije početka rada. Uz zahtjev za licenciranje ustanove osnivač podnosi akt o osnivanju i dokaze o ispunjenosti uslova propisanih ovim zakonom. U postupku licenciranja utvrđuje se vrsta ustanove, akreditovani studijski programi, maksimalan broj studenata koji se mogu upisati na pojedine studijske programe, nivoi obrazovanja i diplome koje se mogu dodjeljivati. Novina u prijedlogu zakona je da zahtjev za licenciranje podnosi ustanova i nakon završenog postupka reakreditacije. Ustanova je obavezna da podnese zahtjev za licenciranje i kada vrši statusne promjene, mijenja sjedište, odnosno objekat, obavlja djelatnost van sjedišta ili uvodi nove studijske programe. Rješenje o licenciranju donosi Ministarstvo, nakon čega se vrši upis ustanove u Registar ustanova visokog obrazovanja koje vodi Ministarstvo.

Ovim Prijedlogom predviđa se da je osnivač javne ustanove dužan da podnese i dokaz od organa državne uprave nadležnog za poslove finansija, da su obezbijedena finansijska sredstva u visini potrebnih sredstava za realizaciju studijskog programa, dok je osnivač privatne ustanove dužan da podnese i dokaz o uplaćenom osnivačkom ulogu, oročenom na period trajanja studijskog programa, na račun poslovne banke ili garanciju poslovne banke da su obezbijedena finansijska sredstva u visini potrebnih sredstava za period trajanja studijskog programa za koji se traži licenca za rad. Potrebna sredstva za realizaciju studijskog programa obračunavaju se na osnovu cijene koštanja obrazovanja studenta za određeni studijski program i broja studenata za koji se traži licenca, s tim što je ustanova dužna da prije isteka roka važenja dokaza o uplaćenom osnivačkom ulogu, odnosno isteka roka važenja finansijske garancije, dostavi novi dokaz o obezbijedenim finansijskim sredstvima za rad ustanove. Osnivački ulog ili garancija poslovne banke aktiviraće se u slučaju da osnivač donese odluku o ukidanju ili prestanku rada ustanove, odnosno

studijskog programa prije završetka obrazovanja studenata po studijskom programu, na zahtjev organa državne uprave nadležnog za poslove budžeta.

Prijedlogom zakona propisan je izbor organa upravljanja i rukovođenja univerziteta, organa rukovođenja organizacione jedinice univerziteta, kao i ustanove koja nema status univerziteta. Novina u Prijedlogu zakona, u odnosu na važeći zakon, je da Upravni odbor javne ustanove ima 15 članova i čine ga predstavnici akademskog osoblja, drugih zaposlenih, studenata i predstavnici osnivača, dok broj i sastav upravnog odbora privatne ustanove određuje osnivač, u skladu sa svojim statutom. U dijelu koji se odnosi na prava studenata predviđana je zastupljenost studenata u stručnim organima i organima upravljanja bude najmanje 20% u odnosu na ukupan broj članova.

Zakonom su predviđeni uslovi za izbor u akademsko zvanje i izbor saradnika, pri čemu bliže uslove za izbor u akademsko zvanje propisuje Savjet, a izbor saradnika utvrđuje ustanova svojim statutom. Saradnik u nastavi može biti lice Saradnik u nastavi može biti: student magistarskih studija koji je završio osnovne ili specijalističke studije sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50); student doktorskih studija, odnosno doktorant koji je završio magistarske studije sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50), kao i lice koje je steklo naučno zvanje doktor nauka.

Saradnici se biraju na osnovu javnog konkursa koji raspisuje ustanova u skladu sa statutom ustanove.

Studijski programi mogu se realizovati kao osnovni, postdiplomski, doktorski i interdisciplinarni. Postdiplomski studijski programi su specijalistički i magistarski. Osnovni i postdiplomski studijski programi mogu se akreditovati kao akademski i primijenjeni, dok se doktorski studijski programi mogu akreditovati isključivo kao akademski. Interdisciplinarni studijski programi organizuju se iz najmanje dvije naučne oblasti.

Studijski programi za sticanje nivoa obrazovanja i diploma visokog obrazovanja moraju biti usklađeni sa Evropskim sistemom prenosa kredita (ECTS European Credit Transfer System).

Obim studijskog programa koji se izvodi u jednoj studijskoj godini je 60 (ECTS) kredita.

Diplome koji se stiču završetkom određenog studijskog programa su: diploma primijenjenih osnovnih studija; diploma akademskih osnovnih studija; diploma primijenjenih specijalističkih studija, diploma akademskih specijalističkih studija, diploma primijenjenih magistarskih studija, diploma akademskih magistarskih studija. Diplomom akademskih doktorskih studija može da stekne lice koje ima akademski naziv magistar nauka i odbranjenju doktorsku disertaciju, kao i lice koje je završilo osnovne akademske studije obima 300 ECTS, program doktorskih studija obima 180 ECTS i odbranilo doktorsku disertaciju.

Diploma doktora nauka stiče se samo na ustanovi koja ima status univerziteta.

Prijedlog zakona predviđa da nastava može biti organizovana i kao učenje na daljinu, dok bi se polaganje održavalo u sjedištu ustanove. Uslove i način organizovanja nastave i polaganje ispita, propisuje Ministarstvo uz mišljenje Savjeta.

Upis na osnovne akademske i primijenjene studije vrši se na konkurentskoj osnovi u skladu sa rezultatima postignutim u toku obrazovanja za sticanje IV-1 podnivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija, odnosno opšteg uspjeha na završetku pojedinačnih razreda za sticanje IV-1 podnivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija, rezultata postignutih na eksternom maturalnom, odnosno stručnom ispitu, postignutog uspjeha iz dva predmeta trećeg i četvrtog razreda koji su od značaja za nastavak obrazovanja i diplome Luča. Maturalni, odnosno stručni ispit vrednuje se sa najmanje 15% od ukupnog broja bodova koji se stiče pri upisu vrednovanjem svih utvrđenih kriterijuma.

Za upis na određene studijske programe može se uvesti prijemni ispit.

Na stručno-umjetničkim studijskim programima osnovnih studija fakulteta i akademija umjetnosti mogu se upisati kandidati bez završene srednje škole ukoliko položi prijemni ispit u skladu sa ovim zakonom. Strani državljani imaju pravo upisa na studijske programe u Crnoj Gori na konkurentskoj osnovi pod jednakim uslovima kao crnogorski državljani.

Student koji se finansira iz budžeta i ima najmanje 40 ECTS kredita ostvarenih u prvi put upisanoj studijskoj godini ima pravo da se i u narednoj studijskoj godini finansira iz budžeta. Student koji se finansira iz budžeta i ima manje od 40 ECTS kredita u prvi put upisanoj studijskoj godini može da nastavi studije u statusu studenta koji se sam finansira. Student koji se sam finansira i koji položi sve ispite, odnosno ostvari 60 ECTS, u skladu sa studijskim programom za određenu godinu studiranja, može se u narednoj studijskoj godini finansirati iz budžeta ako se rangira u okviru ukupnog broja studenata čije se studije finansiraju iz budžeta.

Uspjeh studenata na ispitu i drugim oblicima provjere znanja izražava se slovnim ocjenama i to: A, B, C, D, E i F, pri čemu je ocjena F nedovoljna ocjena.

Prijedlog zakona predviđa da ustanove mogu realizovati posebne programe usavršavanja u oblasti visokog obrazovanja za potrebe cjeloživotnog učenja radi sticanja stručne kvalifikacije ili dijela stručne kvalifikacije. Ustanova licu koje završi program usavršavanja izdaje ispravu, u skladu sa posebnim zakonom.

U skladu sa Prijedlogom zakona ustanova može da se finansira iz sredstava osnivača, školarina i drugih naknada koje plaćaju studenti, pružanja intelektualnih i drugih usluga, donacija, poklona i zavještanja, prihoda od

imovine (zakup), projekata i ugovora sa nacionalnim, međunarodnim, državnim ili privatnim subjektima u svrhu promovisanja nastave, istraživanja i konsultantskih aktivnosti. Osnivač obezbjeđuje sredstva javnoj ustanovi za materijalne troškove, tekuće i investiciono održavanje, zarade zaposlenih u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, opremu i bibliotečki fond, obavljanje naučnoistraživakog, odnosno umjetničkog rada, koji je u funkciji podizanja kvaliteta nastave, naučno i stručno usavršavanje zaposlenih, baze podataka i informacioni sistem, rad Studentskog parlamenta i vannastavne aktivnosti studenata, obezbjeđenje jednakih uslova studiranja za sve studente (nesmetan pristup, boravak i rad) i druge namjene u skladu sa zakonom.

Visinu sredstava za finansiranje ustanova čiji je osnivač država i studenata na tim ustanovama za svaku studijsku godinu, na osnovu normativa i standarda za finansiranje javnih ustanova, utvrđuje Vlada, uz mišljenje Savjeta. U skladu sa Prijedlogom zakona Vlada određuje broj studenata koji će se finansirati iz budžeta Crne Gore za određeni studijski program, u skladu sa brojem propisanim u licenci javne ustanove, na predlog organa upravljanja ustanove čiji je osnivač država.

Takođe, Vlada, uz mišljenje Savjeta, utvrđuje broj studenata i visinu sredstava za finansiranje studenata na studijskim programima od javnog interesa na privatnim ustanovama za svaku studijsku godinu, na osnovu posebno propisanih kriterijuma za utvrđivanje programa od javnog interesa.

Visina sredstava utvrđuje se na osnovu normativa i standarda za finansiranje studijskih programa od javnog interesa na privatnim ustanovama, koje donosi Vlada.

Za lica, odnosno studente sa invaliditetom primjenjuje se princip afirmativne akcije prilikom upisa na ustanove visokog obrazovanja i oslobođeni su plaćanja školarine.

U skladu sa preporukom sa bilateralnog i eksplanatornog sastanka za Poglavlje 26 Obrazovanje i kultura, državljani zemalja članica EU, danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji će imati pravo upisa na studijske programe u Crnoj Gori na konkurentskoj osnovi pod jednakim uslovima kao crnogorski državljani.

Kada nadležna inspekcija utvrdi da ustanova ne ispunjava uslove za obavljanje djelatnosti ili ne obavlja djelatnost u skladu sa zakonom, predviđena je privremena zabrana rada ustanove, rok u kojem ustanova i osnivač moraju otkloniti utvrđene nedostatke, kao i obaveza ustanove i osnivača da studentima omoguće nastavak započetog obrazovanja na drugoj odgovarajućoj ustanovi visokog obrazovanja.

Prijedlog predviđa ukidanje ustanove visokog obrazovanja i studijskog programa u slučaju da ne postoji potreba za njenim postojanjem, ne ispunjava propisane uslove za obavljanje djelatnosti i ne obavlja djelatnost za koju je

osnovana. Odluku o ukidanju ustanove, odnosno studijskog programa donosi osnivač.

Prijedlogom zakona je predviđeno da je ustanova dužna da najmanje jednom u toku pet godina vrši istraživanje tržišta rada anketiranjem svršenih studenata, udruženja poslodavaca, privrednih subjekata, preduzetnika o primjenjivosti stečenih znanja, vještina i kompetencija koje su neophodne tržištu rada i da rezultate istraživanja objavi na svojoj web stranici.

Prijedlog predviđa zaštitu od plagijata čime će se stručni, naučni ili umjetnički rad za koji nadležni organ utvrdi da je plagijat smatrati ništavnim, kao i nagrade, zvanja i titule koje je lice koje se koristi plagijatom steklo na osnovu takvog rada.

Prelaznim i završnim odredbama predviđeno je da se za studijske programe za koje Univerzitet Crne Gore do dana stupanja na snagu ovog zakona nema licencom propisan broj studenata za upis u prvu godinu studija, sprovede postupak dopune licence za određivanje broja studenata, do 30. aprila 2014. godine.

IV Usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom i potvrđenim međunarodnim konvencijama

Oblast obrazovanja je uređena propisima koji pripadaju tzv. mekom pravu (soft law), što ostavlja mogućnost da svaka zemlja implementira propise i preporuke zadržavajući osobenost svog sistema.

Crna Gora je privremeno otvorila i zatvorila poglavlje 26 Obrazovanje i kultura, što je potvrda usaglašenosti nacionalne legislative sa pravnom tekovinom EU.

Prijedlog zakona je u potpunosti usaglašen sa Ugovorom o funkcionisanju EU (UFEU, treći dio, Politike i unutrašnje akcije Unije, Glava XII, Obrazovanje, stručno osposobljavanje, omladina i sport, član 165) kao primarnim izvorima prava Evropske unije, a koji promoviše evropsku dimenziju obrazovanja kroz učenje stranih jezika, saradnju između ustanova visokog obrazovanja, podstiče internacionalizaciju, ohrabruje mobilnost studenata i nastavno osoblje, akademsko priznavanje, podstiče razvoj učenja na daljinu itd.

Prijedlog je usaglašen sa Direktivom Savjeta 2004/114/EZ o uslovima prihvatanja državljana trećih država u svrhu studiranja, razmjene učenika, neplaćene obuke ili dobrovoljnog rada (Council Directive 2004/114/EC of 13 december 2004 on the conditions of admission of third-country nationals for the purposes of studies, pupil exchange, unremunerated training or voluntary service), Odlukom br. 1298/2008/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. decembra 2008. o uspostavljanju Erasmus Mundus 2009-2013 za povećanje kvaliteta u visokom obrazovanju i promovisanje interkulturalnog razumijevanja

kroz saradnju sa trećim zemljama (Decision No 1298/2008/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 establishing the Erasmus Mundus 2009-2013 action programme for the enhancement of quality in higher education and the promotion of intercultural understanding through cooperation with third countries), Odluka br. 1720/2006/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. novembra 2006. o uspostavljanju akcionog programa u oblasti cjeloživotnog učenja (Decision No 1720/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 establishing an action programme in the field of lifelong learning), Preporukom Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. decembra 2006. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning), Preporukom Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. aprila 2008. o uspostavljanju evropskog kvalifikacionog okvira za cjeloživotno učenje (Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning) i Preporukom Savjeta od 24. septembra 1998. o evropskoj saradnji o obezbjeđenju kvaliteta u visokom obrazovanju / Council Recommendation of 24 September 1998 on European cooperation in quality assurance in higher education).

Osim usklađenosti sa izvorima prava Evropske unije Prijedlog je usaglašen sa Bolonjskom deklaracijom, Lisabonskom konvencijom o priznavanju kvalifikacija u visokom obrazovanju u regionu.

V Procjena finansijskih sredstava za sprovođenje zakona

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna posebna sredstva iz Budžeta Crne Gore.